

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum anima Christi perfectius videat diuina[m] essentiam
quàm quæcunque alia cratura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

creatus est. scit etiā se esse creaturā, sed nō creandam. Postea querit qualiter anima Christi nō habet potentia alia creandi, sicut omnia sciendi. Et respondet q̄ naturaliter fuit capax sciendi omnia, nō tamen posse omnia. Et subdit q̄ forte Deus non potuit ei dare potentia faciendi omnia, licet potuerit ei dare potentia faciendi aliqua que de natura sua facere nō potuisset. Postea opponit per Ambr. qui dicit q̄ potentia qua Dei filius naturaliter habet, homo acceptus erat ex tēpore. Et respondet quod hoc non dicitur, pro eo quod Christus secundum humanā naturā habuit omnipotentia ex tempore, sicut habuit secundum diuinā naturā ab eterno. Sed quia Filius dei ab eterno omnipotens futurus erat homo in tempore habens omnipotentia nō secundum humanā naturam, sed secundum diuinam. Et in hoc terminatur, &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum anima Christi perfectius videat essentia diuinam, quam quacūq; alia creatura.

Tho. 3. q. 10. ar. 4.

CIRCA distinctionem istam primō queritur de scientia Christi. Secundō de potentia. Et quia quidam ponunt in Christo triplicem scientiam præter scientiam diuinam, scilicet beatam, infusam, & experimentalem, seu acquisitam, ideo de istis queritur per ordinem. Et primō de scientia beata, de qua queruntur duo. Primum est, verū anima Christi perfectius videat diuinam essentiam, quam quacūq; alia creatura. Secundum est, vtrum anima Christi videndo diuinam essentiam cognoscat in ipsa omnia. Ad primum sic proceditur. Et videtur quod anima Christi nō videat perfectius Deum, quam angeli beati, quia idem obiectum, & eodem modo representatum perfectius apprehenditur à perfectiore potentia, sed idem est obiectum, & eodem modo representatum angelo beato, & anime Christi, scilicet essentia diuinā per semetipsam representata. Potentia autem intellectiua angeli perfectior est quam potentia intellectiua anime Christi: ergo diuinā essentia perfectius apprehenditur ab angelo, quam à Christo.

2. Item natura que magis est ad imaginem dei magis capax est maioris beatitudinis, sed natura angelica est perfectius ad imaginē dei, quam anima humana in Christo, vel in quocūq; alio, ergo est capax maioris beatitudinis, ergo angelus vel est, vel esse potest, saltē postea esse beatorum Christo. Maior patet per Aug. 14. de Trin. qui dicit q̄ anima eo est ad imaginem dei, quo eius capax est, ergo quod magis est ad imaginē, magis est capax eius. Minor patet, quia imago dei reperitur in sola intellectuāli natura, ergo perfectior est in perfectiori, sed natura intellectualis perfectior est in angelo quam in homine, ergo & imago.

3. **I**N CONTRARIUM arguitur, quia in beatitudine quanto aliquis est superior, tanto perfectius videt Deum, sed Christus est superior in beatitudine omni creatura etiam angelica, ergo perfectius videt Deum. Maior de se patet. Minor probatur: dicitur enim Ephe. 1. q̄ Deus pater constituit Christum in celestibus super omnē principatum, potestatem, & virtutem, & dominationē, & omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo, sed in futuro.

4. **R**ESPONSIO. Videnda sunt tria. Primum est, an in Christo fuerit cognitio beata. Secundum est, vtrum fuerit perfectior cognitio existente in quacūq; creatura. Tertium est, vtrum cōprehenderit diuinam essentia.

1. Quātum ad primū dicendum est quod rationaliter ponitur in Christo fuisse cognitio beata etiam ab instanti suæ conceptionis. Primō, quia quāuis persona diuina de potētia absoluta potuerit assumere creaturam in rationalem non beatificabilem, tamen non deuit, ex quo sic potest argui. Natura que est assumpta ad supremum esse, debuit eleuari ad summum operari sibi possibile, sed natura humana in Christo fuit assumpta ad summū esse, ergo deuit quod eleuaretur ad summum operari sibi possibile. Sed beatitudo que consistit in visione diuine essentia est summa operatio possibilis nature humana, ergo &c. Secundō quia sicut dictū fuit prius, dist. 13. q. 1. in Christo fuit plenitudo gratia intensiue & extēsiue, quia

data fuit gratia vt vniversali principio, sed sub plenitudine extēsiua continetur gloria que est quedā gratia, vel gratum faciens, vel saltem gratis data, ergo Christus à principio habuit gloriam, sed gloria non est sine visione beata, quare &c. & sic patet primum.

2. Quātum ad secundum sciendum est quod cum visio beata dependat ex duobus, scilicet ex potentia intellectiua, & ex lumine glorie, nō est difficile videre quo modo anima Christi videat perfectius Deum q̄ anime ceterorum hominum beatorū, quia cum anima Christi æquetur animabus ceterorum hominum in naturali lumine intellectus, excedat autem in lumine glorie, non est mirum si excedit in claritate visionis essentia diuinā, & autē excedat alias animas quoad lumē glorie, patet: q̄ gratia & gloria sibi inuicem correspondēt, sed Christus habuit tātam plenitudinem gratia quod nullus purus homo habuit æqualem sicut in precedente distinctione probatum est, ergo habuit tantam plenitudinem glorie quod nullus purus habuit æqualem. Et sic propter excessum luminis glorie & puritatem in lumine naturali facile est videre quo modo anima Christi excedat omnem animam in videndo Deum.

3. De angelis autem secus est, quia & si anima Christi excedat angelos quoad lumen glorie, exceditur tamē ab angelis quoad lumen naturale intellectus, propter q̄ nō est ita facile videre quo modo anima Christi perfectius videat Deum q̄ angeli. Imō posset alicui videri q̄ angeli perfectius videant ipsum, quia perfectior est visio secundum perfectiorem excessum luminis requisitū ad visionē, sed angeli plus excedunt animā Christi quantum ad lumen naturale q̄ anima Christi excedat angelos quantum ad lumen glorie, quare &c. Maior videtur manifesta, minor probatur, quia maior est excessus secundum speciem q̄ secundum intentionē in eadem specie, sed angelus excedit animā Christi in lumine naturali secundum speciem, quia alterius speciei videtur esse intellectus angelicus & humanus. Anima autem Christi excedit angelos in lumine glorie secundum intentionē in eadem specie, quia lumen glorie videtur esse vnus speciei in quocūq; beato, quare &c. Et sic posset alicui videri q̄ angeli perfectius viderent Deū q̄ anima Christi, & fortiori ratione quam anima cuiuscūq; alterius hominis, hoc igitur est quod facit difficultatem in proposito.

4. Hoc autē non obstante tenendum est q̄ anima Christi perfectius videat Deum q̄ quicūq; angelus loquendo de visione beata. Ad cuius declarationē sciendum est q̄ si cognitio beata in homine & in angelo esset alterius & alterius speciei sicut nonnulli credunt de cognitione naturali huius & illius, impossibile esset vnā æquari alteri, quia due species nō possunt esse æqualis gradus. Et fortiori ratione nō esset possibile cognitionē inferioris speciei puta hominis, excedere cognitionē perfectioris speciei. I. angeli, nūc autē nō est sic, imō cognitio beata cuiuslibet creaturæ angelicæ & humanæ est vnā secundum speciem. Cuius ratio est quia gratia & gloria, præmium & meritum sibi inuicem correspondēt. Gratia autem gratum faciens est vnus speciei in hominibus & angelis cū sit gratia per quā tam homines q̄ angeli adoptantur in filios dei similiter meritū, vt meritum cum sit per gratia & charitatē informantē est in oibus vnus rationis specificæ quāuis opera meritoria sint diuersarū rationū in genere natura, ergo cum similiter gloria & visio beata, que est hominum & angelorū præmiū, sint vnus rationis in eis, & cum recipient magis & minus, possibile est lumen glorie & gratia, & visionem beatā adeo intēdi in homine q̄ excedat vtrunque in quocūq; angelo sicut factum est de Christo propter assumptionem nature humanæ ad diuinum suppositum, que assumptio non est communicata nature angelicæ. Nusquam enim angelos apprehēdit, sed semen Abraham, vt dicit Apost. ad Hebr. 2. cap. Per idem patet quod etiam puri homines possunt æquari & paritari angelis in beatitudine & aliqui homines aliquos angelos possunt excedere vt dicit beatus Gregorius quod ad singulos ordines angelorum assumuntur aliqui ex hominibus, quod non est intelligendum de æqualitate officii.

te officii vt quidā male exponunt, sed de aequalitate præmi, quia actus & officia ordinum angelorum sunt purga re, illuminare, perficere, custodire, & nunciare qui nō cōperent animabus sanctis post resurrectionē, nec modo comperunt eis secundū communem legē, quantum aliquē ex diuina dispensatione aliquādo reuelauerint & nūciauerint aliquā viuentibus. Sed priuilegia paucorū non faciunt legem communem & ideo aequalitas hominū cum angelis non potest intelligi quoad ista quæ pertinent ad cognitionem reuelationis, sed solum quoad visionē diuinæ essentia. Quia sicut homines possunt parificari angelis in merito ratione gratia, quæ est radix meriti, & propter multiplicationem meritorum ex parte hominis, & quia meritum hominis innititur merito Christi: sic possunt parificari in præmio, quod est visio beata, vt plenius habet videri secundo libro, dist. 9. quæst. 2.

9 Ad rationem dubitationis suprapositæ dicendum est quod maior propositio habet veritatem, quando lumina duo se habent de pari & æquē immediatē ad cognitionē, & agens, vel influēs cognitionē agit vel influit ex necessitate nature. Tunc enim secundū maiorem excessum luminis est perfectior cognitio, si potentia non leditur ab excessu. Nunc est ita quod lumen naturale intellectus, & lumen gloriæ non se habent æquē immediatē ad visionem beatam, quia quantum vtrumque se habeat passiuē ad visionem beatam, tamen non æquē immediatē, quia lumen naturale, intellectus est ratio recipiendi remota, lumen verò gloriæ est dispositio propinqua & immediata. Actus autem recipit variationē per illud quod se habet immediatius ad ipsum: & ideo actus beatitudinis magis variatur secundum variationē luminis gloriæ, quam secundum variationem luminis naturalis. Item Deus influēs visionem beatam, non influit eam ex necessitate nature, sed liberē. Et ideo prout placet, potest eam influere intensius vel remissius non obstantē dispositione maiori vel minori huius vel illius luminis, propter quod dato quod lumen gloriæ requireretur ex necessitate ad visionem beatam, ad hanc Deus posset influere perfectiorem visionem homini quam angelo non obstantē maiori perfectione luminis naturalis angelici quam humani.

10 **Q**UANTVM ad tertium dicendū est breuiter, quod anima Christi diuinam videndo essentia non comprehendit ipsam. Cuius ratio est, quia vbi perfectio obiecti in actuali entitate, excedit perfectionem potentia in intellectualitate, ibi obiectum non comprehenditur à potentia, sed perfectio diuinæ essentia in entitate excedit perfectionem potentia intellectualis create: ergo nulla potentia creata potest comprehendere diuinam essentiam. Maior patet, quia illud comprehenditur, cuius finis attingitur, vel positiuē ponēdo terminum, vel negatiuē remouendo excessum (ita scilicet vt actualitas obiecti non excedat intellectualitatem potentia) minor manifesta est, scilicet quod essentia diuina perfectior sit in entitate, quā potentia quæcūq; creata in intellectualitate, sicut infinitum perfectius est finito.

11 **A**D primum argu. dicendum quod licet potentia intellectiua angeli sit perfectior in naturalibus, quam potentia intellectiua anime Christi, tamen non ad lumen gloriæ anima Christi perfectior est angelo. Lumen autem gloriæ secundum vnam opinionē plus facit ad visionem beatam, quam naturalis perfectio potentia. Et ideo anima Christi ratione maioris luminis gloriæ potest esse beator angelo.

12 Argumentum secundū probat quod angelus potest esse beator homine quocūq; etiā Christo: & illud non videtur inconueniens. Si enim Deus daret tantū lumen gloriæ angelo, quantum dedit anime Christi, angelus esset beator anima Christi, quia æquaretur in lumine gloriæ, & excederet in lumine nature. Non decuit tamen quod daret angelo tantum lumen, sicut Christo, ne natura nō assumpta æquaretur. Imò excederet naturam assumptam.

QUÆSTIO SECUNDA.

Vtrum anima Christi videndo Deum, videat in ipso omnia.

Tho. 3. q. 10. ar. 2.

AD secundum sic proceditur. Et videtur quod anima Christi videndo Deum, non videat in ipso omnia.

Quia scientia anime Christi non potest æquari scientia diuinæ, sicut nec anima eius æquari potest essentia diuinæ, sed si anima Christi videns Deum cognosceret omnia in ipso, scientia anime Christi æquaretur scientia diuinæ: ergo &c. Maior iam patet. Minor probatur, quia quantitas scientia attenditur secundum numerum obiectorum. Si ergo anima Christi cognosceret omnia sicut Deus, scientia anime Christi æquaretur scientia diuinæ, quod est impossibile.

2 Item Mat. 20. dicitur quod de die illa, scilicet de die iudicii nemo scit, neq; angeli in celo, neq; filius, sed tantum pater. Sed constat quod filius secundum diuinam naturam scit omnia, sicut pater: ergo secundum humanam ignorat aliquid quod non ignorat pater.

3 **I**N contrarium est quod dicit beatus Greg. 4. Dialo. loquēs generaliter de omnibus beatis, quid est quod nesciant, qui scientem omnia sciunt. Et super Apoc. 5. ca. dignus est agnus qui occisus est accipere virtutē & deitatem, & sapientiam, dicit glosa, id est omnem cognitionem.

4 **R**ESPONSO. Quæstio ista solum intelligitur de cognitione beata, vtrum secundum eam anima Christi videndo Deum cognoscat in ipso omnia. Circa quod intelligendum quod de rebus possumus habere duplicem cognitionem, scilicet quid sint, & an sint. Prima est cognitio rei quantum ad quidditatem & essentiam. Secunda est cognitio rei quantum ad actualem existentiam. Dicendum ergo quod anima Christi videndo Deum cognoscat in ipso omnia entia, & possibilia, quantum ad id quod sunt, de nullo tamen cognoscat ex natura talis visionis, an sit, an non. Cuius ratio est ista, intellectus creatus videns clarē diuinam essentiam, videt in ipsa omnia quæ per ipsam naturaliter, & ex necessitate repræsentantur, alia verò nō, sed essentia diuina naturaliter & ex necessitate repræsentat omnes res entes, & possibiles, quantum ad illud quod sunt. Nō autem quantum ad actualem existentiam (scilicet an sint, an non) ergo omnis intellectus creatus tam Christi quam cuiuscūq; alterius, videndo Deum, cognoscat in ipso de omni re ente vel possibili quid sit, non autem an sit. Maior patet, quia ex parte repræsentatis non est impedimentum, quum repræsentet naturaliter & ex necessitate, & determinatē. Nec ex parte cognoscentis, cui fit repræsentatio, quia ex quo potest in essentiam diuinam quæ excedit omnia alia, etiam simul sumpta, potest in omnia per ipsam repræsentata. Minor probatur, quod enim repræsentet omnes res entes & possibiles, quantum ad id quod sunt, non est dubium, quia aliter Deus qui cognoscat omnia per suam essentiam non cognosceret omnes res.

5 Quod autem repræsentet eas naturaliter, & ex necessitate probatur sic, diuina essentia repræsentat res creatas, sicut causa repræsentat effectum. Sed diuina essentia est causa secundum potentia omnium rerum naturaliter & ex necessitate quantum ad id quod sunt, licet nō sit actu causa producens nisi liberē. Est enim in potestate diuinæ libertatis producere quālibet rem, sed non est in libertate diuinæ nature posse producere quamcūq; rem, imò ex naturali perfectione diuinæ essentia, est habere potentiam omnia producendi. Sicut autem causa secundum actum respicit effectum, quoad eius existentiam, ita causa secundum potentiam respicit effectum secundum essentiam, seu quantum ad id quod est, quia sicut ex parte cause est productiuum & producens, ita ex parte effectus est producibile, & productum. Quorum primum respicit essentiam absolute: secundum respicit eam sub actuali esse, sicut ex parte cause productiuum respicit potentiam, producens autem respicit actionem: res ergo creatiles, quantum ad id quod sunt necessariò & essentialiter, repræsentantur ab essentia diuina, vt est productiua virtus, sed quantum ad existentiam actualem non, quia dependent ex libera voluntate diuina. Et sic patet minor: sequitur ergo conclusio principalis, scilicet quod intellectus videns diuinam essentiam, videt in ea omnia alia, quantum ad id quod sunt: scit enim de quocūque ente possibili quid est, vt quid est homo, & quid est asinus: non tamen scit vtrum homo vel asinus sint in rerum natura, ex natura talis visionis: nec in hoc intellectus Christi excedit alios intellectus beatos, nisi in limpiditate videndi.